

Slip Bibelen løs – Prædikerens Bog (Kohélet)

Tekstens hvem, hvad, hvor:

Forfatter og tidspunkt:

Prædikerens Bog hører hjemme i Det Gamle Testaments visdomslitteratur (sammen med Ordsprogenes Bog og Jobs Bog). Det er svært at tidsfæste Prædikerens Bog, også at afgøre hvem forfatteren er. Traditionelt er bogen blevet tilskrevet Salomo, men det er der flere og flere (også konservative) som bestrider. Mest sandsynligt er det, at forfatteren er anonym, og at bogen er posteksilisk. Dens plads i kanon har nok undret, men er aldrig blevet alvorligt udfordret.

Opbygning:

Vi må skelne mellem *rammefortællingen* (1:1-11 og 12:8-14) og *bogens hoveddel* (1:12-12:7); rammefortællingen præsenterer os for bogens kanoniske mening, det fortælleren har som sit budskab; hoveddelen er en "citatsamling", som for de første kapitlers vedkommende lægges Salomo i munden; men Salomo forsvinder mere og mere som bogen udvikler sig.

Formål:

- Prædikerens mangler det frelseshistoriske perspektiv. Den minder os om, hvordan livet er, når det leves under forbandelsen, "uden for haven", uden nåden. Og det er en god og tiltrængt påmindelse ikke mindst i dag
- Vi lever i en syndens og dødens verden, og vi iagttager det overalt omkring os.
- Vi lever under dødens, foranderlighedens, forkrænkelighedens, fremmedgørelsens og tomhedens herredømme.
- Ultimativ og endelig mening gives ikke "under solen", kun *carpe diem!* står åben for os, og kun, hvis Gud giver lov og mulighed. 5) Kun Gud (og kun hvis Han er den Gud, frelseshistorien fortæller om (Jahve) kan frelse os fra tomheden, trædommen under forkrænkeligheden (Rom 8:18 ff; Gal 3:13), og give os mening, opfyldelse, håb. Jesus trådte ind i tomheden for os for at bringe sit liv og sin fylde til os.

Indhold:

Perspektivet i Prædikerens Bog (hoveddelen) er overordentligt mørkt. Alt *under solen (uden Gud)* er *endeløs tomhed* (hebel); kedeligt, cyklisk, intet tilfredsstillende mere end lige i øjeblikket, nogen *endelig mening* er der ikke med noget. Alt er blevet prøvet (forlystelser, vin, dårskab, kunstnerisk udfoldelse, gods, rigdom, menneskeligt selskab), og mulighederne har været til stede, men intet har bragt nogen varig tilfredsstillende. Visdom synes bedre end dårskab, men det forhold, at både den vise og dåren dør, giver kun grobund for tomhedsfølelse og had til livet. Slid og slæb er også tomhed. Nydelse i livet er en partiel mening, men er kun mulig, hvis Gud giver lov.

Alt i livet *har sin tid* og man må kende den rette tid, men også tiden råder Gud suverænt over og kender kun han. Livet er også *fyldt med uretfærdighed*, individuel og samfundsmæssig, og fyldt *med synd*, men ingen kan stille noget op imod det eller ændre på tingenes tilstand. *Døden* er det eneste sikre for alt levende, og der er ikke forskel på den måde, dyrene dør på og menneskene gør det.

Gud (Elohim, aldrig Jahve) er magtfuld, suveræn, frygtindgydende, men uendelig langt borte, og han synes ikke menneskene venlig stemt. *Dødens dag* er bedre end fødsels dag, sorgens hus bedre at gæste end glædens hus. *Tåbens latter* er som torne, der knitrer, når de brænder. *Pas på* med at føle dig bedre end andre eller visere end andre. Alle synder vi, og at finde bare én retfærdig mand er som at lede efter nål i høstak; Gud har *skabt alting fuldkomment*, men *menneskets krogveje* har forpurret den visdom. Hvad er der tilbage for mennesket andet end at gribe dagen (*carpe diem!*)?

Dovenskab er ikke vejen, men overdreven flid duer heller ikke. *Døden venter*. Det skal *den unge* skrive sig bag øre i ungdommens tid, før *alderdommen, de onde dage* kommer og sætter ind med al deres ødelæggende og nedbrydende kraft.

Det er **rammefortælleren**, som til sidst sætter tingene på plads for os. Han roser, men forbeholdent Kohélet for hans omhyggelige undersøgelser og granskning og hans læren folket kundskab, men han synes ikke hans anstrengelser har ført ham langt, og han er langt fra at synes om resultatet.. Han advarer sin søn mod tage ved lære af Kohélet's skepsis, resignation, kynisme. Vi skal lære at frygte Gud og holde hans bud (torahen), og ikke glemme, at der venter *en dommens dag*.

Nyttestamentlige henvisninger: Joh 4:13-14; 8:31-38; 10:10; ApG 2:40; Rom 6:15-25; Ef 2:1-10; 1 Pet 1:18-21; 2:25.